

Eitinger-prisen utdelt:

Unikt bilde
til museet
i WannseeLIV HEGNA
BRYNJULV AARTUN (foto)

Hva får mennesker til å sette ned på papiret en plan for systematisk kremering av 11 millioner jøder i Europa? Dette spørsmålet forsøker Gerhard Schoenberger å finne svar på, slik at det aldri skal skje igjen. I går ble han tildelt Eitinger-prisen for 1993 under en seremoni i universitetets Gamle Festsal. Universitetsrektor Lucy Smith overrakte Lisl og Leo Eitinger-prisen, som er på 10 000 kroner.

Juryens begrunnelse er at Schoenbergers arbeid er viktig i en tid hvor mennesker bagatelliserer og endog benekter realiteten av jødeforfølgelsene.

Wannsee-museet

Gerhard Schoenberger er direktør for minnesenteret i Wannsee utenfor Berlin, hvor de tyske nazi-toppene med Adolf Eichmann som protokollfører, la den djevelske planen om utryddelse av jødene den 20. januar 1942. Han har utgitt flere bøker og stått bak utstillinger og dokumentarfilmer om overgrepene mot jødene og nazistenes jødeforfølgelse. Schoenbergers motiv er at kommende generasjoner skal kunne gjennomskue og forstå de ødeleggende politiske og kulturelle kreftene som lå til grunn for utryddelsen av jødene.

Schoenbergers budskap i sitt foredrag var at folk kunne ha sett hvis de ikke valgte å lukke øynene.

Blind adlydelse? Fornektelse av egen samvittighet? Manglende evne til å forstå hva røyken fra skorsteinene i

Auschwitz betød? Fravær av interesse for jøder som ble lastet om bord på jernbanevogner og ført vekk? Hva er svaret, spurte Schoenberger, som påpekte at også ofrene selv lukket øynene for hva de hadde i vente. Virkeligheten var for forferdelig til å være sann, bare få hadde indre styrke nok til å oppfatte sannheten, sa han.

Schoenberger sa videre at det å gjenkalle en kollektiv hukommelse er en langsom og smertefull prosess, og at det endog er krefter i Tyskland som ønsker å slippe å leve i Hitlers skygge for bestandig. Men direktøren for Wannsee-museet konkluderte med at verden aldri blir den samme igjen etter mordet på seks millioner jøder, like lite som den blir det igjen etter atombombens sprengning over Hiroshima.

«Donau»

Under seremonien i Gamle Festsal, fikk Gerhard Schoenberger også overrakt et foto fra deportasjonen av 530 jøder fra Norge til Auschwitz. De reiste med båten «Donau» fra Oslo 26. november 1942. Bare ni kom tilbake.

Hittil har det vært ukjent at det fantes fotografier av den hendelsen. Krigsfotograf Georg W. Fossum meldte seg for en tid siden etter at eventuelle fotografier ble etterlyst i Aftenposten, og kunne i går overrekke bildet som skal henge på minnemuseet i Wannsee på den plassen som er tildelt Norge og som hittil har stått tom. Aftenposten har produsert bilde med Fossums tillatelse.

DOKUMENTASJON: Hittil har Norges plass i minnemuseet i Wannsee stått tom. Under tildelingen av Eitinger-prisen i går, fikk Gerhard Schoenberger (t.h.) overrakt dette bildet som krigsfotograf Georg W. Fossum (t.v) tok da «Donau» forlot Oslo 26. november 1942. I midten professor Leo Eitinger.

105594

Aftenposten 28/-94